

KOED KIRKE

Når man kører igennem den lille landsby Koed mellem Ryomgaard og Nimtofte, vil de færreste bemærke kirken. Men den ligger nærmest midt i landsbyen, ganske kort fra vejen. Den er et besøg værd.

Koed kirke har tilbage fra middelalderen hørt under godset Vedø. Vedø er i dag nærmest at betegne som en større proprietærgård, men nogle hundrede år tilbage var det et gods, som ejedes af nogle af Danmarks fornemste slægter. Vedøs hovedbygning ligger ca. en km. nord for Kolind, på den anden side sundet, og det kendes især på den imponerende sydfløj, der er en to-etagers bygning, delvis i bindingsværk, af den kendte arkitekt Anton Rosen i 1918.

Koed kirkes skib og kor er fra romansk tid, måske omkring 1200, og udført i granitkvadre og rå kampesten. Tårn og våbenhus er senere tilføjelser, formodentlig fra 1500-tallet, og opført delvist i teglsten. Begge er ombygget i 1776. Også en forlængelse af skibet mod vest er delvist i teglsten.

Allerede ved den først kendte ejer af Vedø var forbindelsen mellem godset og Koed kirke etableret. Kirken ejedes af godset, og derfor ligger de første ejere af Vedø, som er kendt, ægteparret Anders Sandberg Christensen og hans hustru Gertrud Krabbe, samt en datter, begravet her. En flot gravsten over dem er indmuret i koret. Tidligere har deres kister stået i tårnrummet, men de er nu nedgravet på kirkegården. Anders Christensen Sandberg, der også ejede Quelstrup på Mols, døde i 1567.

Koed kirke – det lille, kunstfærdige solur anes i trekanten over døren i våbenhuset.

Altertavlen og døbefonten er i barokstil – med barokkens sans for dramatisk og overvældende udsmykning. Ganske imponerede, når vi tager i betragtning, at vi befinder os i en mindre landsbykirke. Men forklaringen er også her, at det drejer sig om gaver fra Vedø's ejer, i dette tilfælde Anne Svendsdatter, enke efter Erik Henriksen. Altertavlen skænkede hun kirken i 1705, og døbefonten er formodentlig nogenlunde samtidig.

Senere i århundredet ejedes Vedø af oberstløjtnant Palle Kragh Hoff og hustru Anne Margrethe Galten til Ryomgaard. De lod 1776 både tårn og våbenhus ombygge, og i den forbindelse skænkede de kirken et solur, der er opsat i våbenhusets gavl.

Soluret er i sig selv en lille og beskeden sag – men i al dets enkelhed vil jeg alligevel betegne det som et klenodie. Soluret består ikke alene af en ”viser” og tilhørende ”urskive”, men også nogle interessante inskriptioner. For det første givernes navnetræk, men derudover endnu et navn, Jørgen Severin Rodstved, som jeg gætter på må være ”urmagerens” navn (hvis nogen af læserne har anden viden, hører jeg gerne). Og endelig et lille, sikkert ”hjemmelavet” rim: ”Tiden minder mig at døe. Thi jeg er som andre høe”.

Digtet kan i dag forekomme pudsigt, men har sikkert ikke været det for sin tid. ”Memento mori” / ”husk at du skal dø”- temaet var almindeligt i tiden. Og sammenligningen mellem et menneskeliv og et græsstrå (”hø”) er heller ikke ualmindelig.

Soluret i nærbillede

Skrevet af Vilfred Friborg Hansen til Syddjursportalen 2010